

Т-Мобиле Македонија АД – Скопје

Финансиски извештаи

За годината која завршува на

31 декември 2009

Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Финансиски извештаи

Биланс на состојба	1
Биланс на успех	2
Извештај за паричните текови	3
Извештај за промените во капиталот и резервите	4
Белешки кон финансиски извештаи	5

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Управниот Одбор и Акционерите на Т-Мобиле Македонија АД Скопје

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Т-Мобиле Македонија АД Скопје, кои што го вклучуваат билансот на состојба заклучно со 31 декември 2009 година, како и билансот на успех, извештајот за промени во главнината и извештајот за парични текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со законските регулативи кои се применуваат во Република Македонија. Оваа одговорност вклучува: обликување, имплементирање и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка; избирање и примена на соодветни сметководствени политики; како и правење на сметководствени проценки кои што се разумни во околностите.

Одговорност на ревизорот

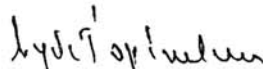
Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, приложените финансиски извештаи, од сите материјални аспекти, даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Т-Мобиле Македонија АД Скопје заклучно со 31 декември 2009 година, резултатите од работењето, како и паричните текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со законските регулативи кои се применуваат во Република Македонија.

Управител
Љубе Ѓорѓиевски

Скопје

18 февруари, 2010 година

Овластен ревизор
Владимир Зоговиќ

ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

Биланс на состојба

На 31 декември

Во илјади денари	Белешка	2009	2008
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	1.390.715	581.744
Депозити во банки	6	1.533.209	3.234.395
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	1.456.976	1.544.842
Побарувања за данок на добивка		20.074	-
Залихи	8	395.604	241.267
Вкупно тековни средства		4.796.578	5.602.248
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	9	1.931.356	1.749.103
Нематеријални средства	10	2.355.946	2.301.011
Аванси за недвижности, постројки и опрема		10.901	-
Останати вложувања		305	305
Вкупно нетековни средства		4.298.508	4.050.419
Вкупно средства		9.095.086	9.652.667
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	11	1.243.059	1.632.051
Обврски за данок на добивка		-	58.266
Резервирања за други обврски и плаќања	12	381.209	431
Вкупно тековни обврски		1.624.268	1.690.748
Нетековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	11	96.596	-
Резервирања за други обврски и плаќања	12	5.347	256.861
Вкупно нетековни обврски		101.943	256.861
Вкупно обврски		1.726.211	1.947.609
Капитал			
Акционерски капитал		2.791.453	2.791.453
Законски резерви		558.291	558.291
Акумулирана добивка		4.019.131	4.355.314
Вкупно капитал	13	7.368.875	7.705.058
Вкупно капитал и обврски		9.095.086	9.652.667

Финансиските извештаи прикажани на страниците од 1 до 41 беа одобрени од страна на Раководството на Т-Мобиле Македонија АД Скопје на 18 февруари 2010 година и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на Директори на 25 февруари 2010 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

Мајкл Лоренс
Главен Извршен Директор

Жарко Луковски
Главен Оперативен Директор

Ирина Петличкова
Директор за Сметководство

04|05

Биланс на успех

За годината завршена на 31 декември

	Белешка	2009	2008
Приходи	14	10.256.313	10.655.942
Останати приходи од дејноста	15	295.422	208.275
Амортизација		(1.249.139)	(1.203.738)
Бруто плати		(399.298)	(348.822)
Останати расходи од работењето	16	(4.960.512)	(4.553.135)
Добивка од работењето		3.942.786	4.758.522
Расходи од финансирање	17	(152)	(59)
Приходи од финансирање	18	159.823	155.888
Нето приходи од финансирање		159.671	155.829
Добивка пред одданочување		4.102.457	4.914.351
Данок од добивка	19	(83.326)	(559.037)
Нето добивка за годината		4.019.131	4.355.314
Информација за заработка по акција:			
Основна и разведенета заработка по акција (денари)		438.33	474.99

Извештај за паричните текови

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Белешка	2009	2008
Оперативни активности			
Добивка пред оданочување		4.102.457	4.914.351
Корекции за:			
Амортизација		1.249.139	1.203.738
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	16	22.406	(6.854)
Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и други побарувања	16	231.579	154.651
Отпис на залиха	16	4.148	10.226
Резервирања за други обврски и плаќања	16	96.547	70.929
Расходи од камати	17	152	59
Приходи од камати	18	(127.144)	(138.600)
Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема		(6.054)	(192)
Други непарични корекции		17.441	22.839
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		1.687	11.009
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		5.592.358	6.242.156
Зголемување на залихите		(180.975)	(34.536)
Зголемување на побарувањата		(161.251)	(342.968)
(Намалување)/зголемување на обврските		(212.926)	647.637
(Намалување)/зголемување на резервирањата		(95.685)	22.974
Парични средства добиени од работењето		4.941.521	6.535.263
Платени камати		(152)	(59)
Платен данок од добивка		(161.667)	(700.565)
Паричен тек од оперативни активности		4.779.702	5.834.639
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(714.646)	(704.226)
Набавка на нематеријални средства		(743.715)	(1.204.890)
Вратени заеми од поврзани странки		-	1.123.000
Приливи по основ на депозити во банки		3.199.753	300.084
Одливи по основ на депозити во банки		(1.507.384)	(3.199.753)
Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема		16.302	12.015
Примени камати		135.960	233.736
Парични текови од инвестициони активности		386.270	(3.440.034)
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди		(4.355.314)	(3.946.745)
Паричен тек од финансиски активности		(4.355.314)	(3.946.745)
Нето зголемување/(намалување) на парични средства и еквиваленти на паричните средства		810.658	(1.552.140)
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		(1.687)	(11.009)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		581.744	2.144.893
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	1.390.715	581.744

Извештај за промените во капиталот и резервите

Во илјади денари	Белешка	Акционер-ски капитал	Законски резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2008		2.791.453	558.291	3.946.745	7.296.489
Нето добивка за годината		-	-	4.355.314	4.355.314
Исплатена дивиденда		-	-	(3.946.745)	(3.946.745)
Состојба на 31 декември 2008	13	2.791.453	558.291	4.355.314	7.705.058
Состојба на 1 јануари 2009		2.791.453	558.291	4.355.314	7.705.058
Нето добивка за годината		-	-	4.019.131	4.019.131
Исплатена дивиденда		-	-	(4.355.314)	(4.355.314)
Состојба на 31 декември 2009	13	2.791.453	558.291	4.019.131	7.368.875

1. Општи информации

1.1. За Друштвото

Т-Мобиле Македонија АД Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво основано и инкорпорирано во Република Македонија, за обезбедување телекомуникациски услуги.

Непосредно матично друштво на Друштвото е Македонски Телеком АД Скопје (во понатамошниот текст “МКТ”) со 100% сопственост на акциите, регистрирано во Република Македонија. Основното матично друштво на Друштвото е Deutsche Telekom AG и е регистрирано во Федерална Република Германија.

Друштвото е водечки мобилен оператор во Република Македонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со имплементирањето на Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Со измената на ЗЕК, објавена на 4 август 2008 година, постоечкиот концесиски договор на Друштвото и непосредното матично друштво не се повеќе важечки од 5 август 2008 година. На 5 септември 2008 година Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“ или “АЕК”), по службена должност, испрати известување до Друштвото за оние јавни електронски комуникациски мрежи и /или услуги кои биле доделени во концесиските договори. Агенцијата исто така издаде лиценца за радиофреквенција претходно доделена со договорот за концесија.

На 29 јуни 2007 година, Агенцијата ја објави првата нацрт анализа спроведена на Пазарот 16 (пазар на услуги за терминирање на повик во јавни мобилни комуникациски мрежи). Врз основа на оваа анализа, на 26 ноември 2007 година Агенцијата донесе одлука со која Т-Мобиле Македонија и Космофон (конкурент на Т-Мобиле Македонија, којшто во ноември 2009 година беше ребрендиран во ONE) добија статус на оператори со значителна пазарна моќ (“ЗПМ”) и за нив беа наложени неколку обврски (интерконекција и пристап, недискриминација во интерконекцијата и пристапот, посебно сметководство, контрола на цени и сметководство на трошоци).

Т-Мобиле Македонија објави Референтна понуда за интерконекција („РИО“) со регулирани цени за терминирање почнувајќи од 1 август 2008 година. Т-Мобиле Македонија беше задолжен да достави финансиски извештаи за 2008 година врз основа на посебното сметководство до 31 мај 2009 година и истите ги достави на 1 јуни 2009 година. Вториот круг на анализи на Пазарот 16 беше завршен од страна на АЕК, а нацрт анализите беа објавени за јавна дебата на 21 јануари 2010 година со која ВИП Оператор (подружница на Мобилком Австрија) треба да се назначи за оператор со значителна пазарна моќ (ЗПМ). Агенцијата исто така спроведува пазарни анализи на релевантните пазари утврдени во Одлуката за определување на релевантен пазар од 17 август 2005 година. Агенцијата ангажираше стручни консултанти за пресметка на WACC за назначени ЗПМ оператори (фиксни и мобилни). Во септември 2009 година, Агенцијата побара податоци за пресметка на WACC од ЗПМ операторите (Т-Мобиле Македонија, Космофон (ребрендиран во ONE во ноември 2009 година) и Македонски Телеком). Агенцијата исто така ангажираше стручни консултанти за методологијата за долгорочно зголемување на трошоците (“LRIC”) bottom-up како средство за контрола на цените на ЗПМ операторите. Агенцијата објави нацрт Упатство за истиснување со цени за јавна дебата за која Т-Мобиле Македонија достави коментари и забелешки во врска со Упатството.

На 30 јуни 2009 година, Агенцијата донесе Одлука за утврдување на максималниот износ на еднократниот надомест за услугата преносливост на број. Пред донесувањето на Одлуката, цената ја утврдуваа операторите индивидуално. Т-Мобиле Македонија покрена постапка пред Управниот суд за оспорување на Одлуката на Агенцијата. Управната постапка сè уште не е започната.

Во ноември 2007 година, Агенцијата објави јавен тендер за доделување на една лиценца за користење на 3G радиофреквенции. Космофон во тоа време (сега ONE) го доби тендерот и започна со комерцијална работа со 3G од 12 август 2008 година. На 2 септември 2008 година, беше донесена одлука за доделување на дополнителни три 3G лиценци за еднократен надоместок во износ од ЕУР 10 милиони. На 15 септември 2008 година, беше објавен нов тендер за три

дополнителни 3G лиценци. Друштвото доби една лиценца којшто му беше доделена на 17 декември 2008 година, за која Друштвото плати износ од МКД 613.837 илјади, еквивалентно на ЕУР 10 милиони како еднократен надоместок. Т-Мобиле Македонија започна со комерцијално работење со 3G услуги на 11 јуни 2009 година. Периодот на важност на лиценцата е 10 години, односно до 17 декември 2018 година, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК.

Од почетокот на 2009 година, беа направени три обиди да се доделат две дополнителни лиценци за 3G радиофреквенции. На 27 јануари 2009 година, беше објавен јавен тендер за доделување на две лиценци за 3G радиофреквенции со минимален еднократен надоместок утврден на износ од ЕУР 5 милиони. Не беа добиени никакви понуди и не беше доделена ниедна лиценца. На 16 јули 2009 година, тендерот беше повторен под истите услови и го даде истиот исход во август 2009 година. На 21 декември 2009 година, тендерот беше повторно објавен со истите услови, а исходот од истиот се очекува во 2010 година.

На 10 јануари 2009 година, беше објавен јавен тендер за доделување на две лиценци за 2G радиофреквенции во опсег од 1800 MHz. На 6 јуни 2009 година, на Т-Мобиле Македонија му беше доделена една лиценца. Т-Мобиле Македонија плати ЕУР 2 милиони или МКД 122.812 илјади како еднократен надоместок за 2G лиценца во опсег од 1800 MHz. Периодот на важност е 10 години, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК. Исто така, на 10 јануари 2009 година, беше објавен тендер за една лиценца во опсегот 1800-1805 MHz за широкопојасен безжичен пристап на целата територија на Република Македонија. Еднократниот надомест беше утврден на износ од ЕУР 30 илјади. На 5 мај 2009 година, Агенцијата донесе Одлука со која Мобик Телекомуникации беше прогласен за најуспешен понудувач на тендерот.

Во јули 2009 година, Агенцијата стави на јавна дебата неколку подзаконски акти од областа на електронските комуникации. По завршувањето на јавните дебати беа донесени нови акти, а со стапувањето во сила на овие регулативи се очекува подобрување на регулативната рамка.

Друштвото е регистрирано на адреса ул. Орце Николов бб, 1000, Скопје, Република Македонија. Бројот на вработени на 31 декември 2009 година беше 469 (2008: 444).

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

1.2.1. Краток преглед на истрагата

На 13 февруари 2006 година, Magyar Telekom Plc., мнозински сопственик на Друштвото, објави дека врши истрага на одредени договори склучени од страна на подружница на Magyar Telekom Plc. со цел да утврди дали истите биле склучени спротивно на политиката на Magyar Telekom Plc. или важечките закони или прописи. Одборот за ревизија на Magyar Telekom го најми White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Македонски Телеком АД и Одборот за ревизија на Magyar Telekom Plc. донесе одлука да се спроведе независна интерна истрага во однос на овие договори.

Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2008 година.

Според информациите што му беа доставени на Друштвото од страна на Magyar Telekom Plc. на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Magyar Telekom Plc., на Одборот на директори на Magyar Telekom му достави „Извештај за истрагата до Одборот за ревизија на Magyar Telekom Plc.“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален Извештај“). Одборот за ревизија посочи дека истиот смета дека, со подготовката на Финалниот извештај, врз основа на фактите достапни во моментот, White & Case ја заврши својата независна интерна истрага.

Според информациите доставени до Друштвото од страна на Magyar Telekom Plc., Финалниот Извештај ги вклучува следните наоди и заклучоци поврзани со македонските подружници на Magyar Telekom, врз основа на доказите што му беа достапни на Одборот за ревизија на Magyar Telekom Plc и неговиот правен советник:

- Како што беше претходно објавено, постојат докази дека одредени поранешни вработени намерно уништиле документи поврзани со активностите преземени во Македонија од страна на Magyar Telekom Plc и неговите подружници.

- Во периодот помеѓу 2000 и 2006 година, мала група на поранешни извршни менаџери на Magyar Telekom и македонските подружници на Magyar Telekom одобриле издатоци од приближно ЕУР 24 милиони, преку повеќе од дваесет сомнителни договори за консултантски услуги, лобирање и други договори (вклучувајќи и одредени договори помеѓу Magyar Telekom и неговите подружници од една страна и подружниците на консултантска компанија со седиште во Кипар од друга страна). Финалниот извештај заклучува дека “достапните докази не утврдуваат дека договорите според кои се направени овие издатоци биле легитимни”.

- „Доказите покажуваат дека, спротивно на нивните услови, одреден број од овие договори биле склучени за да се стекнат конкретни регулаторни и други придобивки од Владата на Македонија. Друштвата генерално ги добиле бараните придобивки и потоа направиле издатоци врз основа на еден или повеќе од сомнителните договори. Постојат докази дека останатите договори биле исто така нелегитимни и креирале фонд на средства коишто биле достапни за други цели, а не за оние што биле утврдени во делокругот на договорите.“ Меѓутоа, правниот советник на Одборот за ревизија на Magyar Telekom немал пристап до доказите коишто би му овозможиле да ги идентификува крајните корисници на овие издатоци.

- При склучувањето на овие договори и одобрувањето на издатоците според истите, поранешните членови на извршното раководство свесно предизвикале, структурирале или одобриле трансакции коишто претежно или целосно ги имале следниве заеднички карактеристики:

- намерно заобиколување на внатрешните контроли;
- лажни и што наведуваат на погрешни заклучоци корпоративни документи и записи;
- недостаток на длабинска анализа и на

следење на извршувањето на работата на изведувачите и застапниците во околности со висок ризик за корупција; недостаток на докази за извршувањето на работата; и

- издатоци коишто не биле за целите наведени во договорите според коишто истите биле направени, туку биле наменети за добивање на користи за подружниците на Magyar Telekom коишто би можеле да бидат доделени само со посредство на Владата.

- Во Финалниот извештај е наведено дека „Истрагата не откри докази коишто укажуваат дека кои било македонски владини претставници или претставници на политичка партија примиле плаќања.“

Како што беше објавено претходно, Magyar Telekom презеде корективни чекори со цел да ги реши прашањата претходно идентификувани со независната истрага, вклучувајќи и чекори наменети за ревидирање и подобрување на внатрешните контроли на Групацијата Magyar Telekom. Според информациите доставени до Друштвото од страна на Magyar Telekom, Одборот за ревизија на Magyar Telekom нема дадено препораки во однос на програмата за усогласеност или внатрешните контроли на Magyar Telekom во врска со издавањето на Финалниот извештај, при што Magyar Telekom, во консултација со својот Одбор за ревизија, разгледува дали и до кој степен Финалниот извештај ќе предизвика дополнителни корективни дејствија, вклучувајќи и какви било дејствија во однос на вработените и/или промени на политиките и процедурите за внатрешна контрола во Magyar Telekom или неговите подружници коишто биле или ќе бидат имплементирани со цел да се постапи со наодите од Финалниот извештај.

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Magyar Telekom, во јануари 2010 година, Претседателот на Одборот на директори на МКТ побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од МКТ и Друштвото кои се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и соодветно ги доставија Извештаите до Претседа-телот на ОД на МКТ и до раководството на Друштвото. Како резултат на тоа, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 31.802 илјади како потенцијално даночно влијание (заедно со поврзаната затезна камата) што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото коишто се предмет на Финалниот извештај (види белешка 1.2.2). Договорите што се идентификувани во рамките на Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година), за кои не е потребно повторно искажување (види белешка 1.2.2).

Понатаму, Претседателот на ОД на МКТ и раководството на Друштвото добија информација дека содржината на Финалниот извештај му била ставена на располагање и на македонското Јавно обвинителство. Раководството на Друштвото не може да предвиди дали македонското Јавно обвинителство ќе покрене каква било правна постапка ниту пак може да го предвиди видот и делокругот на правните дејствија врз основа на информациите содржани во Финалниот извештај.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи може да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

1.2.2. Сметководствени импликации на наодите од истрагата

Вкупниот износ од МКД 31.802 илјади идентификувани како влијание произлезено од трансакциите извршени од страна на Друштвото кои се предмет на Финалниот извештај, се признаени во билансот на успех во 2009 година (Останати расходи од работењето) наспроти Резервирања за други обврски и плаќања.

2. Значајни сметководствени политики

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Овие финансиски извештаи се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на РМ бр: 28/2004) и Правилникот за водење сметководство (Службен весник на РМ бр: 40/1997, 73/1999, 94/2004, 11/2005 и 116/2005).

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиските извештаи подразбира користење на значајни сметководствени проценки. Исто така подразбира

раководството да врши проценки во процесот на применување на сметководствените политики на Друштвото. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.2. Трансакции во странска валута

2.2.1. Функционална и презентациска валута

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

2.2.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на изготвување на билансот на состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на билансот на состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во билансот на успех (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР), американски долари (УСД) и швајцарски франци (ЦХФ). Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2009 и 2008 година беа како што следи:

	2009	2008
	MKD	MKD
1 ЕУР	61,17	61,41
1 УСД	42,67	43,56
1 ЦХФ	41,12	41,04

2.3. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство на еден ентитет, а финансиска обврска или капитален инструмент на друг ентитет.

Финансиските средства во основа вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, побарувања од купувачи и други недеривативни финансиски средства.

Финансиските обврски генерално претставуваат барања за плаќање во пари или други финансиски средства. Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

2.3.1. Финансиски средства

Друштвото ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- (а) финансиски средства по објективна вредност преку биланс на успех
- (б) заеми и побарувања
- (в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целта за која овие средства се стекнати. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Друштвото превзело обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите, доколку постојат, иницијално се признаваат по објективна вредност плус трансакциони трошоци за сите финансиски средства кои не се прикажани по објективна вредност преку билансот на успех. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку билансот на успех доколку постојат, иницијално се признаваат по објективна вредност а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во билансот на успех.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депризнавање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Друштвото ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

(а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку биланс на успех

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку биланс на успех при нивното иницијално признавање, доколку постојат. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на неговата објективна вредност во согласност со инвестиционата стратегија на Друштвото за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба. Финансиски средства прикажани по објек-

тивна вредност преку биланс на успех последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите кои произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех, се признаваат во билансот на успех (финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку биланс на успех, се признава во билансот на успех кога е воспоставено правото на Друштвото да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во тековни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од билансот на состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“.

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити во банки
- побарувања и заеми на трети лица
- побарувања од купувачите
- заеми на вработени
- останати побарувања (на пример побарувања по основ на камати)

Заемите и побарувањата иницијално се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспевање од три месеци или помалку.

Побарувања од купувачите и други побарувања

Побарувањата од купувачите и другите побарувања иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка и намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и другите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Друштвото нема да може да ги наплати сите доспееани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на иницијалното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во билансот на успех (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Друштвото за групна оценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, како и за вкупни побарувања од купувачи со задоцнети плаќања, исправката е пресметана на индивидуална основа. Индивидуална исправка исто така се применува и во посебни случаи.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку сметката за исправка на побарувањата од купувачите.

Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во билансот на успех.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Износот на враќањето на исправката се признава во билансот на успех.

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаевите каде постои право за нетирање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени, доколку постојат, иницијално се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и иницијалната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени користи на вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените користи на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба, доколку постојат, се не-деривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на билансот на состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде некое средство.

По иницијалното признавање, сите расположливи средства за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што нема котирана вредност на активниот пазар и чија што објективна вредност неможе реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отпуги овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективна вредноста на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во капиталот. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна

вредност, признаена во капиталот, се вклучува во билансот на успех, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Друштвото оценува на секој датум на биланс на состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување постои кога настани на загуба, кои се случиле по иницијалното признавање на средството, имаат влијание врз проценетите идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства а при тоа ефектите од тие настани можат со сигурност да се проценат.

Настани на загуба можат да бидат следните:

- значителна финансиска потешкотија на издавачот или должникот;
- прекршување на договор како што е доцнење или неизвршување на отплата на камата или главнина;
- кредиторот, од економски или правни причини поврзани со финансиската потешкотија на корисникот на кредитот, му дава на корисникот на кредитот концесија која во друг случај не би ја доделил;
- веројатност е дека корисникот на кредитот ќе влезе во стечај или друга финансиска реорганизација;
- отсуство на активен пазар за тоа финансиско средство поради финансиски потешкотии.

Доколку постои доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) – е рекласификувана од капитал во добивка за годината и секоја останата разлика е признаена во билансот на успех (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени за капитални инструменти не се признаваат повторно преку билансот на успех.

Кога Финансиските средства расположливи за продажба се продаваат или откупуваат, притоа депризнаени, исправката на објективната вредност акумулирана во капиталот е рекласификувана од капитал во билансот на успех (Финансиски приходи).

2.3.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и проценките) иницијално се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краток рок на доспевање сметководствената вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

2.4. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се

продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот.

2.5. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување.

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и рабати и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Иницијалната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37- Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Ставките од недвижностите, постројките и опремата се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти базирани на пораст на индексот на цените на основните индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната или ревалоризираната вредност и на исправката на вредноста за да се дојде до вредноста приближна на трошоците за замена. Нето ефектот на ревалоризацијата се евидентира како ревалоризациона резерва. Последната ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во билансот на успех како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се бришат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во билансот на успех (Останати оперативни приходи).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во билансот на успех на праволиниска основа во текот на пропишаниот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се

пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира.

Амортизацијата се пресметува согласно пропишаните годишни стапки на амортизација, кои се исто така даночно признаени:

	2009	2008
	%	%
Автоматски телефонски центри	25	25
Базни станици	25	25
Згради	2.5	2.5
Компјутери	25	25
Електронски уреди	25	25
Мебел и друга канцелариска опрема	20	20
Патнички и други возила	25	25

2.6. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување.

Ставките на нематеријалните средства се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти базирани на пораст на индексот на цените на индустриските производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната или ревалоризираната вредност и на исправката на вредноста за да се дојде до вредноста приближна на трошоци за замена. Нето ефектот на ревалоризацијата се евидентира како ревалоризациона резерва. Последната ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Амортизацијата се пресметува со примена на следниве годишни стапки, кои се исто така и даночно признаени:

	2009	2008
	%	%
Софтвер и лиценци	20	20
3G Лиценца и 2G Лиценца 1800 MHz лиценца	10	10

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Амортизацијата на нематеријалните средства се пресметува од денот кога средството е расположливо за употреба.

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.7. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирали годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација на Друштвото, се проценуваат од оштетување, кога постојат настани или промени во околностите кои покажуваат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ помеѓу износот кој ја претставува реалната вредноста на средството при продажба, намалена за трошоците и неговата вредност во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units).

Загубите од оштетување се признаваат во билансот на успех. Немонетарните средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.8. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на билансот на состојба. Резервирањата се признаваат во билансот на успех на соодветен трошок кој кореспондира на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чие што постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.9. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.10. Законски резерви

Друштвото издвојува законска резерва која се формира по пат на издвојување од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и издвојува како процент утврден со закон и не може да биде помал од 15% од добивката, се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото. Законските резерви можат да се распределат со одобрение од Собранието на акционери.

2.11. Дивиденди

Дивидендите се признаваат како обврска во финансиските извештаи на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите.

2.12. Признавање на приход

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и продажба на опрема. Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 14), се прикажани намалени за ДДВ и попусти. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Друштвото и специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Друштвото и продажбата на производи објаснети подолу.

Договорите со претплатниците типично вклучуваат надоместок за активирање, продажба на опрема, месечна претплата и месечен реализиран сообраќај. Друштвото ги разгледува различните елементи на ваквите договори како посебни приходи и ги признава секој од овие приходи користејќи го методот на изведена вредност.

Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на Друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

Услугите со додадена вредност главно вклучуваат SMS, MMS, WAP и слични услуги. Друштвото се јавува како носител на ваквите

трансакции и последователно тие приходи се вклучуваат во оваа категорија на бруто основа. Приходите од услуги со посебна цена на чинење исто така се вклучени во оваа категорија и се признаени на бруто основа бидејќи доставата на овие услуги преку мрежата е одговорност на Друштвото; Друштвото ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги. Услугите со додадена вредност каде Друштвото не се јавува како носител на трансакцијата, доколку постојат, се прикажани на нето основа.

Клиентите можат да купат припеид картички кои им овозможуваат на тие претплатници да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Клиентите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припеид картичката.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други провајдери и останати телекомуникациски провајдери кои ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е соодветно. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори се прикажани на бруто основа во овие финансиски извештаи и се признаени во периодот на користење на мрежата.

2.13. Користи за вработените

2.13.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и пресонален данок кои се пресметува според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместок за хранарина, превоз и годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на билансот на успех во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за

надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ни една друга пензиска програма или план за пост пензиски користи и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има законска обврска да им исплати на вработените две просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање, за кои е призната соодветна обврска во овие финансиски извештаи мере на по сегашната вредност на две просечни месечни плати, заедно со корекциите вградени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни користи на тековните и поранешните работници.

2.13.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги во предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.13.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користи поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку: престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план

без можност за отповикување; или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.14. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се настанат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 16.

2.15. Данок од добивка

Во 2008 година, корпоративниот данок на добивка е признат во билансот на успех.

Тековниот данок е очекувана даночна обврска од оданочивиот приход за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка на денот на билансот на состојба и евентуалното прилагодување на даночната обврска во однос на претходните години.

Од 2009, друштвата не треба да плаќаат данок на добивката пред оданочување (остварена почнувајќи од 1 јануари 2009), се додека добивката не е распределена во форма на дивиденда или друга форма на распределба на добивката. Доколку е исплатена дивиденда, се плаќа 10% данок на добивка на исплатената дивиденда. Данокот од добивка сеуште ќе се плаќа на непризнаените трошоци во годината што настанале, без разлика дали е распределена дивиденда или не (намален за износот на даночни кредити).

2.16. Наеми

Наемите на недвижности, постројки и опрема, каде Друштвото значително ги превзема ризиците и полезностите од сопственоста се класифицираат како финансиски наеми.

Наемите кај кои значителен дел од ризиците и полезностите од сопственоста се задржани од страна на наемодавателот, се класифицираат како оперативни наеми.

Оперативен наем – Друштвото како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во билансот на успех на правилинска основа за време на траење на наемот.

2.17. Заработка по акција

Основна заработка по акција се пресметува со поделба на добивката за периодот на сопствениците на капиталот на Друштвото со просечен број на обични акции.

2.18. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година, одредени ставки беа рекласифицирани за компаративни цели, доколку беше потребно. Таквите рекласификации не резултираа во значајни промени во содржината и формата на финансиските информации презентирани во финансиските извештаи и истите се обелоденети во соодветните белешки, доколку постојат.

3. Управување со финансискиот ризик

3.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во билансот на успех, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба, доколку постојат, кои се признаваат во капиталот. Во основа Друштвото е изложено на ризик од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на неговите средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Влијанијата обелоденети подолу се износи после оданочување, користејќи стапка на данок на добивка од 10%. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот на Друштвото.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарениот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промените во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабили на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијабилите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на билансот на состојба. Се претпоставува дека состојбата на датумот на билансот на состојба е репрезентативен за целата година.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства кои произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизни валути од кои произлегува овој ризик првенствено се УСД и ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и УСД и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик како и домашен валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото раководи со изложувањата на ризик од курсни стапки преку оддржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута и со стремез да го намали бројот на договори со странски оператори во УСД како релативно нестабилна валута во периодот и со извршување на плаќање во УСД од готовинските резерви во таа валута.

Сензитивната информацијата за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците кои произлегуваат од

финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Друштвото акумулираше повеќе готовина во ЕУР и УСД во споредба со нејзините обврски кон добавувачите во ЕУР и УСД. На 31 декември 2009 година, доколку ЕУР би било 1% (2008 година: 5%) послабо или посилно во споредба со МКД, добивката за годината што завршува на 31 декември би била МКД 14.546 илјади (2008 година: МКД 57.007 илјади) по оданочување нето повисока или пониска, соодветно. На 31 декември 2009 година, доколку УСД би бил 1% (2008 година: 5%) послаб или посилен во споредба со МКД, добивката би била МКД 47 илјади (2008 година: МКД 23.083 илјади) по оданочување нето повисока или пониска, соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека реалната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Друштвото нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2008 година, Друштвото имаше депозити во износ од МКД 3.816.065 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1 процентен поен на пазарните каматни стапки ќе предизвикаше зголемување (*ceteris paribus*) од МКД 34.345 илјади, на каматата која се добива по оданочување на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2009 година, Друштвото има депозити во износ од МКД 2.912.120 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1 процентен поен на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување

(ceteris paribus) од приближно МКД 26.209 илјади на каматата која се добива по оданочување на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

в) Друг ценовен ризик

На 31 декември 2008 и 2009 година, Друштвото немаше вложувања или други финансиски инструменти, кои можат да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Поединечните ограничувања се базираат на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарната состојба на банките кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупната вредност на банкарската гаранција која ќе биде доставена треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалент) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалент).

Во случај кога расположивите средства на Друштвото го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции, финансиското инвестирање на расположивите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се базираат на следните приоритети:

- Да депонира во банки (банки со кој Deutsche Telekom AG најчесто соработува) со обезбедена гаранција од банка со највисок рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција;
- Да депонира во банки со обезбедена гаранција од банки со понизок рејтинг и полош квалитет на банкарска гаранција;
- Доколку вкупниот износ на депозити неможе да се пласира во банки со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција. Во овој случај поединечните ограничувања по банка ќе бидат направени во согласност со CAEL методологијата (евалуација на ризичните компоненти на банката – капитал, средства, заработувачка и ликвидност).

CAEL методологијата, ги оценува финансиските показатели на банките кои се составен дел од четирите CAEL компоненти - Капитал, Средства, Добивка и Ликвидност. Крајната проценка на банките (на скала од 1 до 5) е поврзана со работењето и перформансите на банките за

анализираниот период. Политика на Друштвото е да инвестира во банки чија конечна проценка варира во рамките на следниве 3 ранга:

- А - Банки со проценка од 1,84 до 2,45 – инвестиции кои не надминуваат 80% од акционерскиот капитал на банката;
- Б - Банки со проценка од 2,46 до 3,07 – инвестиции кои не надминуваат 70% од акционерскиот капитал на банката;
- В - Банки со проценка од 3,08 до 3,69 – инвестиции кои не надминуваат 60% од акционерскиот капитал на банката.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на утужување, судски постапки, вклучување на извршната единица. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет (што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот) преку превентивни забрани (што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот).

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во билансот на состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека нејзината максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на билансот на состојба.

Следнава табела ја претставува изложеноста на кредитен ризик на Друштвото во 2009 и 2008 година:

Во илјади денари	2009	2008
Депозити во банки	1.533.209	3.234.395
Парични средства и еквиваленти на парични средства	1.378.911	581.670
Побарувања од купувачи-домашни	1.117.240	1.198.770
Побарувања од купувачи-странски	61.340	92.132
Побарувања од поврзани странки	161.177	160.648
Останати финансиски средства	2.361	19.906
	4.254.238	5.287.521

Парични средства и еквиваленти на парични средства во табелата погоре ја исклучуваат благајната за која не постои кредитен ризик.

Најголема вредност на еден депозит во 2009 година е МКД 401.113 илјади (2008 година: МКД 660.000 илјади) и Друштвото има депозити во 6 домашни банки (2008 година: 8 домашни банки).

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Политика на Друштвото е да обезбеди доволно пари и парични еквиваленти да ги задоволи своите обврски во догледна иднина. Секој вишок на парични средства најчесто се вложува во комерцијални банки во форма на депозити.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на готовински текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи го предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за плаќања. Секој вишок на готовина главно се вложува во комерцијални банки.

Сите обврски кон добавувачите имаат рок на доспевање до една година.

3.2. Управување со капитални ризици

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кој што управува Друштвото на 31 декември 2009 година е МКД 7.368.875 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2008 година МКД: 7.705.058 илјади). Од овој износ МКД 2.791.453 илјади (2008 година: МКД 2.791.453) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 558.291 илјади (2008

година: МКД 558.291 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат. Согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка и со финансиските извештаи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите кои можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања за капиталот.

3.3. Проценка на објективната вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова нивната сегашна вредност на денот на билансот на состојба е приближна на нивната објективна вредност.

4. Значајни сметководствени проценки и претпоставки

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливите неживности, опрема и постројки и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка на употребна вредност, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтирот во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методата

на употребна вредност, се утврдува објективната вредност намалена за трошоците за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето (ако постои). Земајќи во предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од она која е добиена по пат на овие калкулации. Раководството подготви тест за оценка за можното оштетување на средствата врз основа на 10 годишни проекции и користеше континуирана стапка на раст од 1% за да ја одреди терминираната вредност после 10 години. Користената дисконтна стапка е 10,71%. Не е идентификувано оштетување на средствата во 2009 година.

4.2. Исправка на вредноста на побарувањата од купувачи и други побарувања

Исправката на вредност на сомнителни побарувања ја пресметуваме базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За купувачите во стечај или ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните и очекуваните промени на условите на плаќање. Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката (види белешка 2.3.1.). Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки кои што се признаени досега.

4.3. Резервирања

Резервирањата воглавно се базираат на проценка особено во судски спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку проценетата веројатност од настанување е поголема од 50% Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската. Проценката на веројатноста е многу субјективна и во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот.

4.4. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани одделно) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите на Друштвото исто така, дел од своите агенциски провизии ги користат за маркетиншки активности за продуктите на Друштвото, додека еден дел од трошоците за маркетинг на Друштвото може да се сметаат како дел од трошоците за стекнување на нови претплатници. Ваквите трошоци не се капитализираат или одложуваат. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признати веднаш иако не се соодветно одделени од другите маркетинг трошоци.

5. Парични средства и еквиваленти на парични средства

Во илјади денари	2009	2008
Депозити по видување	1.378.911	581.670
Благајна	11.804	74
	1.390.715	581.744

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година паричните средства презентирани како еквиваленти на парични средства во 2008 година во износ од МКД 1.822 илјади беа рекласифицирани и сега се презентирани како Депозити по видување. Рекласификацијата не резултираше во промени во капиталот или нето добивката.

Каматната стапка на депозити по видување во банки се движи од 3,30% до 4,00% на годишно ниво (2008 година: од 1,80% до 5,00% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства деноминирани по валути е како што следи:

Во илјади денари	2009	2008
МКД	1.364.201	562.465
ЕУР	21.838	11.722
УСД	4.676	7.556
Останато	-	1
	1.390.715	581.744

Во продолжение е прегледот на депозити по видување по категории (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2009	2008
А	-	529.244
Б	-	52.426
Кредитен рејтинг на гаранторот : А	251.317	-
Кредитен рејтинг на гаранторот : А-	602.695	-
Кредитен рејтинг на гаранторот : BBB+	524.899	-
	1.378.911	581.670

6. Депозити во банки

Депозитите во банки претставуваат парични средства во реномирани домашни банки, со каматна стапка помеѓу 3,00% до 4,50% годишно (2008 година: од 2,83% до 6,15% годишно) и со рок на доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банките е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2009	2008
МКД	100.428	1.651.877
ЕУР	1.432.781	1.128.418
УСД	-	454.100
	1.533.209	3.234.395

Во продолжение е прегледот на депозити во банки по категории (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2009	2008
А	-	3.234.395
Кредитен рејтинг на гаранторот: А+	308.584	-
Кредитен рејтинг на гаранторот: А	55.463	-
Кредитен рејтинг на гаранторот : А-	622.314	-
Кредитен рејтинг на гаранторот : BBB+	546.848	-
	1.533.209	3.234.395

7. Побарувања од купувачи и останати побарувања

Во илјади денари	2009	2008
Побарувања од купувачи-домашни	1.945.657	1.816.986
Намалено за: исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	(828.417)	(618.216)
Побарувања од купувачи-домашни-нето	1.117.240	1.198.770
Побарувања од купувачи-странски	61.340	92.132
Побарувања од поврзани странки	161.177	160.648
Останато	2.361	19.906
Финансиски средства	1.342.118	1.471.456
Претплати и пресметани приходи	40.051	32.024
Дадени аванси	74.912	41.467
Намалено за: исправка на вредноста на авансите	(105)	(105)
Дадени аванси-нето	74.807	41.362
Останати побарувања	114.858	73.386
	1.456.976	1.544.842

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Македонски Телеком АД, Magyar Telekom Plc. Group и Deutsche Telekom Group (види белешка 23).

На 31 Декември 2009 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 1.083.145 илјади (2008 година: МКД 871.111 илјади) им е направена исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи подолу:

Во илјади денари	2009	2008
Помалку од 30 дена	196.904	177.381
Помеѓу 31 и 180 дена	208.466	190.177
Помеѓу 181 и 360 дена	129.037	72.724
Повеќе од 360 дена	548.738	430.829
	1.083.145	871.111

Од вкупниот износ на исправка на вредноста, МКД 538.771 илјади (2008 година: МКД 505.653 илјади) претставува исправка на вредноста калкулирана на портфолио основа. Остатокот од МКД 269.205 илјади (2008 година: МКД 106.764 илјади) претставува специфична исправка на вредноста, пресметана за купувачи во ликвидација, за кои има целосна исправка. Како дополние, Друштвото има специфична исправка пресметана за одредена група на купувачи во износ од МКД 20.441 илјади (2008 година: 5.799 илјади).

Износот на исправката на вредноста споредено со вкупната вредност на побарувањата од домашни купувачи главно е резултат на побарувања застарени повеќе од 360 дена. Вкупниот износ на побарувања за кои има целосна исправка е МКД 672.200 илјади (2008 година МКД 469.199 илјади).

Објективната вредност на побарувања од купувачите и останати побарувања е како што следи подолу:

Во илјади денари	2009	2008
Побарувања од купувачи-домашни-нето	1.117.240	1.198.770
Побарувања од купувачи-странски	61.340	92.132
Побарувања од поврзани странки	161.177	160.648
Останато	2.361	19.906
Финансиски средства	1.342.118	1.471.456
Претплати и пресметани приходи	40.051	32.024
Дадени аванси-нето	74.807	41.362
	1.456.976	1.544.842

Движење на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи

Во илјади денари	2009	2008
Исправка на вредност на 1 јануари	(618.216)	(468.905)
Расход во текот на годината	(231.579)	(154.651)
Отпис	21.378	5.340
Исправка на вредноста на 31 декември	(828.417)	(618.216)

Движење на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања за аванси дадени на добавувачи

Во илјади денари	2009	2008
Исправка на вредност на 1 јануари	(105)	-
Расход во текот на годината	-	(105)
Исправка на вредноста на 31 декември	(105)	(105)

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

Нема поединечно значајни побарувања за кои има исправка.

На 31 декември 2009 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 28.933 илјади (2008 година: МКД 31,996 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална база во согласност со минатото искуство на Друштвото и тековните очекувања.

Структура на овие доспеани побарувања од странски купувачи е како што следи подолу:

Во илјади денари	2009	2008
Помалку од 30 дена	13.015	21.870
Помеѓу 31 и 60 дена	10.294	3.941
Помеѓу 61 и 90 дена	3.261	1.799
Помеѓу 91 и 180 дена	2.069	3.969
Повеќе од 181 ден	294	417
	28.933	31.996

Нема други побарувања кои се застарени но за кои нема исправка освен горе спомнатите.

Друштвото има побарувања од домашните купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 15.387 илјади (2008 година: МКД 15.838 илјади). Сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени и се со изменети услови, нема исправка на вредноста, доколку изменетиот готовински тек се смета за сигурен.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи кои не се застарени ниту им е извршена исправка на вредноста се како што следи подолу:

Во илјади денари	2009	2008
Група 1	781.195	816.395
Група 2	64.337	115.159
Група 3	16.980	14.321
	862.512	945.875

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите кои не се застарени ниту има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

20|21

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи кои не се застарени ниту има исправка на вредноста за нив се како што следи подолу:

Во илјади денари	2009	2008
Група 1	32.407	58.735
Група 2	-	1.299
Група 3	-	102
	32.407	60.136

Група 1 – корисници без исклучувања во последните 12 месеци;
Група 2 – корисници со до 3 исклучувања во последните 12 месеци;
Група 3 – корисници со повеќе од 3 исклучувања во последните 12 месеци.

Сегашната вредност на побарувањата од купувачи и останати побарувања се изразени во следните валути:

Во илјади денари	2009	2008
МКД	1.419.300	1.462.983
ЕУР	30.840	52.140
УСД	6.791	29.713
Останати	45	6
	1.456.976	1.544.842

8. Залихи

Во илјади денари	2009	2008
Материјали	23.983	25.806
Резервни делови	25.713	30.218
Трговски стоки	376.905	194.124
Ситен инвентар	6.020	5.730
Исправка на вредноста на залихите на нето пазарна вредност	(37.017)	(14.611)
	395.604	241.267

Движење на исправката на вредност на залихите до нето продажна вредност

Во илјади денари	2009	2008
Состојба на 1 јануари	(14.611)	(21.465)
(Трошок за годината)/ Враќање на исправката	(22.406)	6.854
Состојба на 31 декември	(37.017)	(14.611)

Материјалите вклучуваат помали резервни делови за телекомуникациска мрежа и опрема, канцелариски материјали итн.
Исправката на вредноста на залихите главно се однесува на застарени трговски стоки.

9. Недвижности, постројки и опрема

Во илјади денари	Земјиште и згради	Опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2008	149.196	6.745.001	1.202.834	195.418	8.292.449
Зголемувања	10.361	134.903	247.434	380.514	773.212
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 10)	180	274.983	-	(286.064)	(10.901)
Намалувања	-	(105.563)	(197.404)	(1.384)	(304.351)
На 31 декември 2008	159.737	7.049.324	1.252.864	288.484	8.750.409
Амортизација					
На 1 јануари 2008	43.987	5.779.675	903.135	-	6.726.797
Амортизација за годината	3.789	449.172	114.080	-	567.041
Пренос	(11.416)	-	11.416	-	-
Намалувања	-	(105.447)	(187.085)	-	(292.532)
На 31 декември 2008	36.360	6.123.400	841.546	-	7.001.306
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2008	105.209	965.326	299.699	195.418	1.565.652
На 31 декември 2008	123.377	925.924	411.318	288.484	1.749.103

Во илјади денари	Земјиште и згради	Опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2009	159.737	7.049.324	1.252.864	288.484	8.750.409
Зголемувања	2.064	108.941	195.916	487.972	794.893
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 10)	-	471.161	69.753	(540.914)	-
Намалувања	-	(111.686)	(163.723)	(1.599)	(277.008)
На 31 декември 2009	161.801	7.517.740	1.354.810	233.943	9.268.294
Амортизација					
На 1 јануари 2009	36.360	6.123.400	841.546	-	7.001.306
Амортизација за годината	4.021	455.161	143.287	-	602.469
Намалувања	-	(111.510)	(155.327)	-	(266.837)
На 31 декември 2009	40.381	6.467.051	829.506	-	7.336.938
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2009	123.377	925.924	411.318	288.484	1.749.103
На 31 декември 2009	121.420	1.050.689	525.304	233.943	1.931.356

Оперативниот закуп во износ од МКД 122.488 илјади (2008 година: МКД 130.544 илјади) се однесува на закуп на основни средства и е вклучен во билансот на успех.

10. Нематеријални средства

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	3G Лиценца	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2008	4.509.483	-	142.204	-	4.651.687
Зголемувања	686.380	613.837	12.529	11.879	1.324.625
Намалувања	(108.122)	-	(3.952)	-	(112.074)
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 9)	10.901	-	-	-	10.901
На 31 декември 2008	5.098.642	613.837	150.781	11.879	5.875.139
Амортизација					
На 1 јануари 2008	2.948.441	-	101.061	-	3.049.502
Амортизација за годината	620.903	-	15.794	-	636.697
Намалувања	(108.122)	-	(3.949)	-	(112.071)
На 31 декември 2008	3.461.222	-	112.906	-	3.574.128
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2008	1.561.042	-	41.143	-	1.602.185
На 31 декември 2008	1.637.420	613.837	37.875	11.879	2.301.011

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	3G Лиценца	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2009	5.098.642	613.837	150.781	11.879	5.875.139
Зголемувања	416.876	122.812	11.002	150.991	701.681
Намалувања	(1.493.673)	-	(69.755)	-	(1.563.428)
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 9)	137.054	-	4.597	(141.651)	-
На 31 декември 2009	4.158.899	736.649	96.625	21.219	5.013.392
Амортизација					
На 1 јануари 2009	3.461.222	-	112.906	-	3.574.128
Амортизација за годината	595.636	38.448	12.586	-	646.670
Намалувања	(1.493.597)	-	(69.755)	-	(1.563.352)
На 31 декември 2009	2.563.261	38.448	55.737	-	2.657.446
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2009	1.637.420	613.837	37.875	11.879	2.301.011
На 31 декември 2009	1.595.638	698.201	40.888	21.219	2.355.946

11. Обврски кон добавувачите и останати обврски

Во илјади денари	2009	2008
Обврски кон добавувачите		
- Домашни	156.791	261.771
- Странски	497.190	614.504
Обврски кон поврзани странки	170.696	132.275
Останати финансиски обврски	16.022	5.055
Финансиски обврски	840.699	1.013.605
Останати обврски		
ДДВ и обврски за социјално осигурување	87.848	71.549
Примени аванси	1.359	833
Одложен приход	292.191	240.415
Пресметани трошоци	117.558	305.649
Останати обврски	498.956	618.446
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	1.339.655	1.632.051
Намалено за нетековена доспеаност: одложени приходи	(96.596)	-
Тековена доспеаност на обврските кон добавувачи и останати обврски	1.243.059	1.632.051

Нетековните одложени приходи имаат рок на доспевање до 10 години од денот на извештајот за финансиската состојба.

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година, резервирањата за програмата за лојалност на корисници беа рекласифицирани од резервирања и сега се презентирани како одложен приход, вклучен во обврски кон добавувачите и останати обврски.

Покрај тоа, со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година одложениот приход презентираше како пресметани трошоци во 2008 година во износ од МКД 112.013 илјади беше рекласификуван и сега се прикажува како одложен приход. Рекласификацијата не резултираше во промени во капиталот или нето добивката.

Обврските кон поврзани странки претставуваат обврски кон Македонски Телеком АД, Magyar Telekom Group и Deutsche Telekom Group (види белешка 23).

Старосната анализа на обврските спрема домашни и странски добавувачи е како што следи:

Во илјади денари	2009	2008
Помалку од 90 дена	637.604	866.866
Од 90 до 180 дена	3.533	1.757
Повеќе од 181 ден	12.844	7.652
	653.981	876.275

Табелата погоре, не ја претставува договорната достасаност на обврските, туку старосната структура, каде што најголем дел од

обврските се до 90 дена, кој што е нормалниот рок на плаќање на обврските на Друштвото.

Сегашната вредност на обврските деноминирани по валути е како што следи:

Во илјади денари	2009	2008
МКД	1.078.184	1.257.899
ЕУР	252.039	368.987
УСД	9.213	4.976
Останато	219	189
	1.339.655	1.632.051

12. Резервирања за други обврски и плаќања

Во илјади денари	Судски спорови	Останато	Вкупно
1 јануари 2008	183.009	-	183.009
Зголемувања	70.929	4.379	75.308
Искористено во периодот	(1.025)	-	(1.025)
На 31 декември 2008	252.913	4.379	257.292

Во илјади денари	Судски спорови	Останато	Вкупно
1 јануари 2009	252.913	4.379	257.292
Зголемувања	96.547	32.770	129.317
Искористено во периодот	(53)	-	(53)
На 31 декември 2009	349.407	37.149	386.556

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година, резервирањата за програмата за лојалност на корисници беа рекласификувани од резервирања и сега се презентирани како одложен приход, вклучен во Обврски кон добавувачите и останати обврски.

Како резултат на наодите од истрагата, идентификуваниот износ од МКД 31.802 беше признаен во останатите краткорочни резервирања (види белешка 1.2.2).

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	2009	2008
Нетековни (правни спорови и друго)	5.347	256.861
Тековни	381.209	431
	386.556	257.292

Најголемиот дел од резервирањата за судски спорови се однесува на судскиот спор за начинот на пресметување на приходот од услуги за користење говорна пошта. Според соодветни правни совети, во 2007 година, Друштвото направи резервирање во износ од МКД 182.118 илјади во финансиските извештаи за 2007 година. По добивањето на одлуката од Комисијата за заштита на конкуренцијата на 25 февруари 2008 година, Друштвото призна дополнително резервирање за судски спорови во износ од МКД 69.625 илјади.

Во 2009 година, врз база на интерни и екстерни правни мислења, Друштвото евидентира резервирање за можно покренување на прекршочна/кривична постапка против Друштвото за базните станици без соодветна документација во износ од МКД 96.042 илјади.

Остатокот од резервирањата за судски спорови главно се однесуваат за одредени судски и регулативни спорови кои се покренати против Друштвото, кои поединечно се нематеријални и затоа не се обелоденети. Според соодветни правни совети, раководството не очекува дека резултатот од овие правни спорови ќе резултира во загуба значително поголема од износот евидентиран на 31 декември 2009 година.

13. Капитал и резерви

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Акционерски капитал	2009	2008
Обични акции	9.169.244	9.169.244
	9.169.244	9.169.244

Акционерскиот капитал се состои од 9.169.244 обични акции со номинална вредност од ЕУР 5 во целосна сопственост на Македонски Телеком АД-Скопје.

Дивиденда

Во 2009 година, Друштвото исплати дивиденда на сопственикот во износ од МКД 4.355.314 илјади за 2008 година. До денот на издавање на овие финансиски извештаи, не е објавена дивиденда за 2009 година

14. Приходи

Во илјади денари	2009	2008
Домашен пазар	9.781.157	10.123.087
Странски пазар	475.156	532.855
	10.256.313	10.655.942

15. Останати приходи од дејноста

Во илјади денари	2009	2008
Пресметани пенали	146.683	79.995
Приходи од монтажа и одржување на мини линкови	37.307	34.697
Приходи од употреба на сопствени производи	33.444	23.025
Приходи од ФГСМ	25.750	29.823
Приходи од закупнини	25.283	13.430
Приходи од продажба на недвижности, постројки и опрема	16.301	12.015
Отпишани обврски	182	498
Приходи од ребрендирање	-	3.495
Останато	10.472	11.297
	295.422	208.275

16. Останати расходи од дејноста

Во илјади денари	2009	2008
Набавна вредност на продадени стоки	1.345.126	967.054
Транспорт/интерконекција	671.875	771.878
Реклами, маркетинг и спонзорства	549.125	609.777
Плаќања кон странски оператор	377.510	457.993
Изнајмени водови	351.121	350.879
Останати трошоци за вработените	251.181	202.306
Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	231.579	154.651
Одржување	205.279	192.205
Надомести за радиорефрекценции, нумерација и надзор	133.834	74.863
Наемнини	122.488	130.544
Резервирања за судски спорови	96.547	70.929
Суровини, материјали и енергија	96.425	109.712
Поштарина за телефонски сметки	75.671	47.468
Консултантски услуги	43.326	14.104
Агенциска провизија	23.019	98.838
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	22.406	(6.854)
Трошоци на ситен инвентар	13.349	5.915
Сведување на недвижностите, постројките и опремата до нето пазарна вредност	10.248	11.609
Отпис на залиха	4.148	10.226
Останато	336.255	279.038
	4.960.512	4.553.135

17. Расходи од финансирање

Во илјади денари	2009	2008
Расходи од камати	(152)	(59)
Расходи од финансирање	(152)	(59)

18. Приходи од финансирање

Во илјади денари	2009	2008
Приходи од камати	127.144	138.600
Нето позитивни курсни разлики	32.679	17.288
Приходи од финансирање	159.823	155.888

Приходите од камати произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања.

19. Данок на добивка

Усогласување на ефективна даночна стапка

Во илјади денари	2009		2008	
Добивка пред оданочување	4.102.457		4.914.351	
Данок од добивка	0.0%	-	10.0%	491.435
Расходи непризнаени за даночни цели	2.2% (0.2%)	91.530 (8.204)	1.5% (0.1%)	70.182 (2.580)
Даночно ослободени приходи	2.0%	83.326	11.4%	559.037

Почнувајќи од 1 Јануари 2009 Владата на Република Македонија, вовеле неколку модификации и измени на Законот за Данок од добивка. Според овие промени, основа за пресметка на данокот од добивка претставуваат непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година. Исто така, данокот од добивка се плаќа и при распределба на добивката во вид на дивиденда. Последователно на тоа, доколку добивката остане нераспределена, нема да се плаќа данок од добивка (види белешка 2.15).

До денот на издавање на овие финансиски извештаи, даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2001 и 2002 година. Никакви забелешки не беа идентификувани во текот на даночната ревизија.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночно затајување или даночни измами периодот може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното.

На 30 декември 2006 година, Владата донесе нови даночни стапки за данок на добивка, за 2007 и 2008 година. Применлива даночна стапка за 2008 година и во годините потоа е 10%.

20. Обелоденувања на финансиски средства и обврски

Категоризација на финансиски средства и обврски

Финансиски средства

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2008 година:

Средства (Во илјади денари)	Финансиски средства Заеми и побарување	Сегашна вредност 2008	Објективна вредност 2008
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	581.744	581.744	581.744
Депозити во банки со рок на доспевање над 3 месеци	3.234.395	3.234.395	3.234.395
Побарувања од купувачи и останати побарувања	1.471.456	1.471.456	1.471.456
Останати нетековни финансиски средства	305	305	305
Вкупно	5.287.900	5.287.900	5.287.900

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2009 година:

Средства (Во илјади денари)	Финансиски средства Заеми и побарување	Сегашна вредност 2009	Објективна вредност 2009
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.390.715	1.390.715	1.390.715
Депозити во банки со рок на доспевање над 3 месеци	1.533.209	1.533.209	1.533.209
Побарувања од купувачи и останати побарувања	1.342.118	1.342.118	1.342.118
Останати нетековни финансиски средства	305	305	305
Вкупно	4.266.347	4.266.347	4.266.347

Сите финансиски инструменти се признаваат иницијално по објективна вредност.

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачите, останатите тековни средства и заемите на поврзани субјекти, главно имаат краток рок на доспевање. Од таа причина, нивната сегашна вредност на денот на доспевање е приближна до нивната објективна вредност.

21. Превземени обврски

Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2009 година изнесува МКД 62.420 илјади (2008 година: МКД 76.686 илјади).

Превземени обврски од оперативен наем – каде Друштвото е наемател

Превземените обврски од оперативен наем главно се однесуваат на наем на згради, деловен простор и останати телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2009	2008
Под 1 година	87.375	72.271
Помеѓу 1 и 5 години	243.358	229.428
Над 5 години	116.774	82.954
	447.507	384.653

22. Неизвесни обврски

Друштвото има неизвесни обврски од судски постапки кои произлегуваат од редовното работење. Од вкупните неизвесни обврски, МКД 978.661 илјади се поврзани со судски процес со Њусфон С ДОО поради изгубена добивка заради раскинување на договор од страна на Друштвото. Исто така, друга голема неизвесна обврска се однесува на фактури издадени од Агенцијата за Електронски Комуникации за доплата на радиотрекфренциска такса за 2004 и 2005 година во износ од МКД 150.790 илјади или МКД 177.932 илјади со вклучен ДДВ.

Врз основа на правен совет, раководството очекува дека не е веројатно дека одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи ќе бидат потребни за порамнување на обврската.

23. Трансакции со поврзани странки

Сите трансакции со поврзаните странки произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Трансакции со поврзани странки

Трансакциите со поврзани странки се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги и опрема, одобрување заеми и обезбедување на консултантски услуги за раководството и поддржување на активности за ребрендирање. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 11).

Побарувањата и обврските со поврзаните странки на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2009		2008	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Матично Друштво				
Македонски Телеком АД	191.074	159.848	176.772	128.234
Основно матично Друштво				
Deutsche Telekom	(1.947)	3.733	-	-
Подружници на Основното матично друштво				
Magyar Telekom	-	15.978	-	6.148
IQSYS Magyar Telekom	-	-	-	10.901
T-Mobile Crna Gora	(962)	(3.512)	(288)	(1.920)
T-Mobile Hungary	(1.283)	(461)	814	381
T-Mobile Croatia	2.879	(6.558)	(4.153)	(8.695)
T-Mobile Slovakia	(125)	(89)	168	58
PTC Poland	(129)	(85)	39	232
T-Mobile Czech Republic	(500)	(211)	141	574
T-Mobile Germany	-	1.324	4.965	6.890
T-Mobile Austria	(2.077)	1.457	3.511	2.246
T-Mobile UK	(758)	(1)	223	547
T-Mobile USA	(3.695)	(546)	1.491	479
T-Mobile International	(21.675)	(867)	(25.452)	(15.372)
T-Systems	-	1.233	1.607	709
T-Mobile Netherlands	(391)	(210)	810	863
AMC Albanian OTE	337	(852)	-	-
Cosmo Bulgaria OTE	(214)	(270)	-	-
Cosmote S.A OTE	655	(147)	-	-
Cosmote Romania OTE	(12)	180	-	-
International UK	-	140	-	-
Detecon	-	612	-	-
	161.177	170.696	160.648	132.275

Приходите и расходите на Друштвото со поврзаните страни се следните:

Во илјади денари	2009		2008	
	Приходи	Расходи	Приходи	Расходи
Матично Друштво				
Македонски Телеком АД	984.022	677.060	1.151.977	749.581
Подружници на Основното матично друштво				
Magyar Telekom	-	7.747	-	6.148
Телемакедонија	-	-	-	3.137
T-Mobile Crna Gora	902	6.793	1.939	11.392
T-Mobile Hungary	4.740	4.477	5.485	4.587
T-Mobile Croatia	18.575	16.189	12.182	18.228
T-Mobile Slovakia	1.179	920	1.154	914
PTC Poland	1.697	1.193	1.312	1.542
T-Mobile Czech Republic	2.126	2.690	2.004	3.493
T-Mobile Germany	37.314	47.442	33.108	29.008
T-Mobile Austria	16.768	13.783	20.886	14.267
T-Mobile UK	2.187	2.369	2.978	4.137
TULIP	-	-	1.090	1.478
T-Mobile USA	8.406	5.445	12.174	7.853
T-Mobile International	(21.675)	5.865	(25.452)	(11.040)
T-Systems	-	2.678	-	2.321
T-Mobile Netherlands	5.561	3.734	4.495	2.707
AMC Albanian OTE	2.974	3.533	-	-
Cosmo Bulgaria OTE	1.909	1.672	-	-
Cosmote S.A OTE	6.382	6.336	-	-
Cosmote Romania OTE	59	613	-	-
International UK	-	1.004	-	-
Detecon	-	4.894	-	-
	1.073.126	816.437	1.225.332	849.753

Надоместокот на Одборот на директори во износ од МКД 6.345 илјади (2008 година: МКД 6.238 илјади) е вклучен во краткорочни обврски кон вработените. Овие се вклучени во трошоци за вработените (види белешка 16).

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година, во 2008 година се додадени Придонеси кон државата на краткорочните користи во вкупниот износ на надоместоците на клучното раководство.

Плаќањата засновани на акции претставуваат компензација за клучното раководство на матичното друштво како дел од среднорочниот план за стимулација (MTIP) воведен во 2004 година од страна на Magyar Telekom Plc. додека целите кои треба да бидат исполнети се базираат на перформансите на акциите на Magyar Telekom Групац-ијата. Вклучени се лица од врвното раководство на Magyar Telekom Групац-ијата. (MTIP) се управува од страна на Magyar Telekom Plc. додека компензацијата на клучното раководство од матичното друштво поврзана со MTIP паѓа на товар на матичното друштво и е вклучено во трошоците за вработените и останати резервирања.

24. Последователни настани

Нема значајни настани после денот на изготвување на билансот на состојба кои бараат обелоденување во овие финансиски извештаи.

Надоместоци на клучното раководство

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, како што се вклучени во трошоци за вработени се прикажани подолу:

Во илјади денари	2009	2008
Краткорочни користи (вклучувајќи и даноци)	63.370	55.700
Придонеси кон државата на краткорочните користи	2.250	15.170
Надоместоци по основ на прекин на вработувањето	12.604	-
Плаќања засновани на акции	1.008	3.516
	79.232	74.386

